

SÈRIE 1

L'examen consta de dues opcions diferenciades, cadascuna amb un text i cinc preguntes sobre el text. Les preguntes de cada opció tenen una estructura molt semblant, però hi ha, òbviament, multitud de maneres correctes de respondre-les. Les pautes que figuren a continuació pretenen unificar al màxim possible la correcció d'exàmens que es presten a solucions molt diferents. Res no pot substituir, però, l'exercici de sentit comú que requereix la decisió del corrector sobre si, i en quin grau, una resposta s'ajusta o no als principis generals que s'enuncien a continuació.

El paper de la precisió, la claredat i la correcció gramatical

En una prova de filosofia, la precisió, la claredat i la correcció gramatical són òbviament fonamentals. Els correctors hauran d'evitar, però, fer-ne una avaluació autònoma: aquests trets no poden ser avaluats independentment del contingut. Si la resposta no s'adequa en absolut al que es demana, aleshores la claredat, la precisió i la correcció gramatical no hi afegixen cap valor. Això no vol dir que no hagin d'afectar la qualificació. Respecte al grau de precisió: aquest és part intrínseca del contingut que es vol expressar. Respecte a la claredat i la correcció gramatical, el criteri que s'haurà d'utilitzar és que, en la mesura que siguin deficientes, afecten negativament el contingut que de fet s'expressa, i, per això mateix i en aquesta mesura, han d'afectar la qualificació.

Primera pregunta

Explicar breument el contingut del text. (2 punts)

L'objectiu de la pregunta és detectar el grau de comprensió del text. **La resposta no cal que demostrï que l'alumne coneix els detalls de la filosofia de l'autor** (excepte si la manca d'aquest coneixement li impedeix d'entendre el text.) Les restriccions sobre espai (60-80 paraules) són només orientatives per determinar indirectament el tipus de resum que s'espera: ni un breu títol, ni una llarga paràfrasi. **Per tant, si el contingut del resum és equivalent al que es podria fer en 60-80 paraules, no ha de comptar contra l'alumne el fet que no respecti els límits.**

A continuació s'esmenten les idees principals que se suposen en una resposta correcta. Cal tenir en compte, però, que les formes en que s'enuncien i comparen en un petit resum poden ser molt diverses. El seu enunciat pot ser explícit o estar implícit en la redacció de l'alumne. I, per suposat, en cap sentit es pot esperar un desenvolupament detallat de cada idea. És important, però, que l'alumne no es limiti a enunciar idees sinó que mostri una mínima comprensió de l'estructura argumentativa del text.

Opció A) Per assolir la màxima puntuació, l'alumne haurà de connectar amb una mínima correcció les dues idees bàsiques següents:

- (i) Les tres classes en la ciutat es corresponen amb les tres parts de l'ànima
- (ii) Allò que fa just a una persona és completament anàleg a allò que fa just un estat: que cadascuna de les seves parts faci allò que li és propi

Opció B) Per assolir la màxima puntuació, l'alumne haurà de connectar amb una mínima correcció les 3 idees bàsiques següents:

(i) Hi ha dos tipus de moral, la que Nietzsche anomena "moral dels esclaus" (o de "l'home vulgar") i la que Nietzsche anomena "moral dels senyors".

(ii) La "moral dels esclaus" ha esdevingut dominant, desplaçant la "moral dels senyors".

(iii) Aquesta moral dels esclaus té el seu origen en el judaisme i el cristianisme.

Segona pregunta

Explicar el significat de termes o expressions. (1 punt)

El que es demana no és donar definicions exactes o precises que hagin de ser vàlides per a qualsevol context d'ús de les expressions, ni tampoc que l'alumne utilitzi un vocabulari especialitzat. Cal tenir en compte que, en totes dues opcions, els termes que cal definir no tenen el seu significat ordinari sinó un sentit tècnic que l'alumne ha de saber identificar.. El que l'alumne utilitzi un llenguatge planer, sense cap tecnicisme, si no té incorreccions, no haurà de comptar en contra seu. Quan sigui possible, l'alumne té dret a inferir el significat només de la informació que li proporciona el text. En la mesura en què demostrï la comprensió pertinent, això no pot comptar en contra seu.

Exemples de respostes que es podran considerar correctes (cal tenir en compte, però, que hi ha moltes altres possibilitats)

Opció A)

a) «ciutat sàvia»: ciutat que està regida per un filòsof amb la formació adequada.

b) «classes»: cadascun dels tres grups de ciutadans que formen la ciutat
Alternativament: els tres grups: (i) pagesos, artesans i comerciants; (ii) els militars; (iii) i els governants.

Alternativament: també es donarà per bona la resposta si el que s'identifica són les tres "classes d'ànima"., p.ex.: "Cadascuna de les tres parts de l'ànima: la racional, la irascible i l'apetitiva".

Opció B)

a) «senyors» : Els nobles, aquells que tenen les virtuts aristocràtiques

b) «enverinament» degeneració que resulta de la pèrdua dels valors aristocràtics

Alternativament: enviliment per odi cap als nobles

Alternativament: degeneració provocada pel ressentiment

Alternativament, també es comptaran com a correctes explicacions més literals i no tan filosòfiques com ara : "degeneració dels costums".

Tercera pregunta

Donar les raons de l'autor a favor d'una tesi. (3 punts)

L'enunciat demana referir-se al pensament de l'autor. En aquest respecte, s'haurà de tenir present que el que es demana no és una exposició general del seu pensament. Només es tindran en compte: les idees que siguin pertinents per a la afirmació que es vol explicar i les raons per les quals aquestes idees expliquen l'afirmació. Un bon examen serà aquell que trobi la justificació i el paper que l'afirmació particular juga en el conjunt del pensament del filòsof. Ara bé: de vegades una exposició general i correcta del seu pensament pot no respondre el que es demana, si no explica com el pensament general de l'autor justifica la tesi particular que és objecte de la pregunta.

Opció A) La màxima puntuació requeriria referir-se correctament a:

- (i) Descripció de les tres classes de la ciutat, i de les virtuts associades a cadascuna
- (ii) La ciutat és justa si cadascuna de les classes fa allò que li és propi
- (iii) Descripció de les tres parts de l'ànima i de les virtuts associades a cadascuna
- (iv) Hi ha una analogia directa entre allò que fa justa una ciutat i allò que fa just un individu: Un individu és just si cadascuna de les tres parts de l'ànima fa allò que li és propi i, en particular, si la part racional regeix les altres.

Opció B) La màxima puntuació requeriria referir-se correctament a:

- (i) Caracterització de la "moral dels senyors" i de la "moral dels esclaus".
- (ii) Trets bàsics de la revolta dels esclaus en moralitat. Inversió dels valors "bo" i "dolent". Paper dels sacerdots en aquesta inversió.
- (iii) Judaisme i cristianisme com a impulsors de la moral dels esclaus.

Quarta pregunta

Comparar o relacionar un concepte o idea del text amb un altre. (2 punts)

S'ha de tenir en compte:

- a) La identificació adequada i precisa dels dos termes (dues concepcions d'un problema o dos conceptes diferents) de la comparació demanada.
- b) El contrast pertinent dels dos termes de la comparació que es demana.

En qualsevol cas: **l'alumne és lliure de triar fer una caracterització de les dues concepcions o idees de manera prèvia i independentment a la comparació, o fer-ne la caracterització implícita en termes de les diferències mútues. També pot escollir fer una caracterització prèvia d'una de les dues concepcions –qualsevol d'elles- i descriure l'altra per contrast.** L'estratègia escollida no pot afectar l'avaluació. Per tant, l'enunciat exacte de la pregunta s'ha d'entendre que no posa restriccions a aquesta llibertat en la resposta. Ara bé, sí és essencial per a poder tenir aquesta pregunta aprovada (tenir com a mínim 1 punt) que l'alumne faci, explícitament o implícitament, una comparació.

Hi ha, en totes dues opcions, molts possibles autors i concepcions amb qui fer la comparació. En la opció A es pot comparar, p.ex., amb la concepció de Descartes, o d'Aristòtil, o d'Epicur; en l'opció B, p.ex., amb Mill, Hume o Aristòtil. Tant en l'opció A com en l'opció B a l'hora de caracteritzar la concepció de l'autor (en l'opció A, de la naturalesa humana segons Plató; en l'opció B, de 'moral noble' segons Nietzsche),

l'alumne pot, si vol, fer referència a idees que ja hagi exposat en la seva resposta a la pregunta 3.

Cinquena pregunta

Consideració raonada de l'estudiant a favor o en contra d'una tesi. (2 punts)

S'haurà de valorar només:

- (a) el grau de comprensió que es demostrï sobre la tesi a discutir i la coherència de les raons per les quals podria ser versemblant i
- (b) la coherència i pertinència de les possibles raons que es puguin donar contra la tesi.

Si l'alumne decideix raonar a favor de la tesi, no cal que insisteixi explícitament en raons contràries: això implica que no es poden avaluar separatament els aspectes (a) i (b). Es pot donar la màxima qualificació, doncs, si una resposta defensa la tesi, tot mencionant coherentment raons que siguin pertinents. D'altra banda, l'acord del corrector amb la tesi defensada no pot tenir-se en compte, ni tampoc el fet que l'alumne ignori fets o arguments històricament importants.

Pel que fa a l'opció B, una resposta correcta ha de mostrar que s'ha entès el que es demana –si avui en dia cert tipus d'actitud moral es predominant. Ara bé, atès que la cinquena pregunta busca fonamentalment avaluar la maduresa intel·lectual, la capacitat crítica, i, específicament, la capacitat d'argumentar a favor d'allò que l'alumne creu, no s'ha d'avaluar aquí si la caracterització que l'alumne fa de què és la moral dels esclaus és completament acurada. És compatible amb obtenir la qualificació màxima en aquesta pregunta (2 punts) que la descripció de què és la moral dels esclaus que ofereixi l'alumne no coincideixi exactament amb la concepció de Nietzsche (sí cal, però, que sigui una noció suficientment emparentada). El que s'avaluarà serà la coherència i claredat dels arguments que l'alumne ofereixi per a justificar que aquesta moral és (o no) predominant avui en dia.

SÈRIE 4

L'examen consta de dues opcions diferenciades, cadascuna amb un text i cinc preguntes sobre el text. Les preguntes de cada opció tenen una estructura molt semblant, però hi ha, òbviament, multitud de maneres correctes de respondre-les. Les pautes que figuren a continuació pretenen unificar al màxim possible la correcció d'exàmens que es presten a solucions molt diferents. Res no pot substituir, però, l'exercici de sentit comú que requereix la decisió del corrector sobre si, i en quin grau, una resposta s'ajusta o no als principis generals que s'enuncien a continuació.

El paper de la precisió, la claredat i la correcció gramatical

En una prova de filosofia, la precisió, la claredat i la correcció gramatical són òbviament fonamentals. Els correctors hauran d'evitar, però, fer-ne una avaluació autònoma: aquests trets no poden ser avaluats independentment del contingut. Si la resposta no s'adequa en absolut al que es demana, aleshores la claredat, la precisió i la correcció gramatical no hi afegixen cap valor. Això no vol dir que no hagin d'afectar la qualificació. Respecte al grau de precisió: aquest és part intrínseca del contingut que es vol expressar. Respecte a la claredat i la correcció gramatical, el criteri que s'haurà d'utilitzar és que, en la mesura que siguin deficientes, afecten negativament el contingut que de fet s'expressa, i, per això mateix i en aquesta mesura, han d'afectar la qualificació.

Primera pregunta

Explicar breument el contingut del text. (2 punts)

L'objectiu de la pregunta és detectar el grau de comprensió del text. **La resposta no cal que demostrï que l'alumne coneix els detalls de la filosofia de l'autor.** (Excepte si la manca d'aquest coneixement l'impedeix d'entendre el text). Les restriccions sobre espai (60-100 paraules) són només orientatives per determinar indirectament el tipus de resum que s'espera: ni un breu títol, ni una llarga parafrasi. **Per tant, si el contingut del resum és equivalent al que es podria fer en 60-100 paraules, no ha de comptar contra l'alumne el fet que no respecti els límits.**

A continuació s'esmenten les idees principals que se suposen en una resposta correcta. Cal tenir en compte, però, que les formes en que s'enuncien i comparen en un petit resum poden ser molt diverses. El seu enunciat pot ser explícit o estar implícit en la redacció de l'alumne. I, per suposat, en cap sentit es pot esperar un desenvolupament detallat de cada idea. És important, però, que l'alumne no es limiti a enunciar idees sinó que mostri una mínima comprensió de l'estructura argumentativa del text.

Opció A) Per assolir la màxima puntuació, l'alumne haurà de connectar amb una mínima correcció les 3 idees bàsiques següents:

- (i) S'ha criticat l'utilitarisme sobre la base que dir que la finalitat última de la conducta és el plaer és degradar els humans al nivell dels animals.
- (ii) Es pot respondre a aquesta crítica observant que hi ha plaers de diferents tipus, i que els humans tenim accés a plaers que un animal no pot experimentar.
- (iii) Aquest tipus de plaers que només els humans poden experimentar són qualitativament més desitjables i valuosos.

Opció B) Per assolir la màxima puntuació, l'alumne haurà de connectar amb una mínima correcció les 3 idees bàsiques següents:

(i) El passatge explica com funciona una analogia que s'ha presentat anteriorment.

(ii) En aquesta analogia es donen les següents correspondències:

(iia) allò que es percep en la caverna correspon a allò que percebem pels sentits,

(iib) el foc que il·lumina la caverna, correspon al sol

(iic) sortir i contemplar el que queda fora la caverna correspon al coneixement del món intel·ligible

(iid) la contemplació del sol correspon a la contemplació de la idea de Bé

(iii) La idea de bé és la idea suprema

Segona pregunta

Explicar el significat de termes o expressions. (1 punt)

El que es demana no és donar definicions exactes o precises que hagin de ser vàlides per a qualsevol context d'ús de les expressions, ni tampoc que l'alumne utilitzi un vocabulari tècnic. Cal tenir en compte que, en totes dues opcions, els termes que cal definir no tenen el seu significat ordinari sinó un sentit tècnic que l'alumne ha de saber identificar.. El que l'alumne utilitzi un llenguatge sense cap tecnicisme, si no té incorreccions, no haurà de comptar en contra seu. Quan sigui possible, l'alumne té dret a inferir el significat només de la informació que li proporciona el text. En la mesura en què mostri la comprensió pertinent, això no pot comptar en contra seu.

Opció A)

(a) «principi d'utilitat»: el principi que diu que el plaer i sols el plaer és allò que té valor intrínsec positiu

Alternativament: El principi que diu que en cada moment s'ha de fer aquella acció que, entre totes les possibles, serà la que aportarà el màxim de plaer (i absència de dolor).

(b) «avantatges circumstancials»: avantatges que depenen de factors que no són essencials.

Alternativament: avantatges que uns plaers tenen sobre altres per qüestions secundàries i no per la qualitat mateixa del plaer.

Opció B)

a) «ànima»: la part d'una persona que és immortal i on resideixen les seves funcions intel·lectuals i les virtuts morals com ara la valentia i la justícia.

Alternativament: la part intel·lectual d'una persona que pot ser separada del cos.

b) «món intel·ligible»: el món de les idees

Tercera pregunta

Donar les raons de l'autor a favor d'una tesi. (3 punts)

L'enunciat demana referir-se al pensament de l'autor. En aquest respecte, s'haurà de tenir present que el que es demana no és una exposició general del seu pensament. Només es tindran en compte: les idees que siguin pertinents per a la afirmació que es vol explicar i les raons per les quals aquestes idees expliquen l'afirmació. Un bon examen serà aquell que trobi la justificació i el paper que l'afirmació particular juga en el conjunt del pensament del filòsof. Ara bé: de vegades una exposició general i correcta del seu pensament pot no respondre el que es demana, si no explica com el pensament general de l'autor justifica la tesi particular que és objecte de la pregunta.

Opció A) La màxima puntuació requeriria referir-se correctament a:

- (i) Explicació del principi d'utilitat
- (ii) En què consisteix, segons Mill, la diferència entre els plaers de qualitat superior i els de qualitat inferior. Motivació per introduir aquesta distinció.
- (iii) Esmentar que, segons Mill, la distinció de (ii) és coherent amb el principi d'utilitat

Opció B) La màxima puntuació requeriria referir-se correctament a:

- (i) Distinció platònica dels diferents graus de coneixement
- (ii) Autèntic coneixement com coneixement de les idees
- (iii) El bé com idea suprema. El coneixement de la idea del bé es necessari per poder obrar bé.

Quarta pregunta

Comparar o relacionar un concepte o idea del text amb un altre. (2 punts)

S'ha de tenir en compte:

- a) La identificació adequada i precisa dels dos termes (dues concepcions d'un problema o dos conceptes diferents) de la comparació demanada.
- b) El contrast pertinent dels dos termes de la comparació que es demana.

En qualsevol cas: **l'alumne és lliure de triar fer una caracterització de les dues concepcions o idees de manera prèvia i independentment a la comparació, o fer-ne la caracterització implícita en termes de les diferències mútues. També pot escollir fer una caracterització prèvia d'una de les dues concepcions –qualsevol d'elles- i descriure l'altra per contrast.** L'estratègia escollida no pot afectar l'avaluació. Per tant, l'enunciat exacte de la pregunta s'ha d'entendre que no posa restriccions a aquesta llibertat en la resposta.

Cinquena pregunta

Consideració raonada de l'estudiant a favor o en contra d'una tesi. (2 punts)

S'haurà de valorar només:

- (a) el grau de comprensió que es demostrï sobre la tesi a discutir i la coherència de les raons per les quals podria ser versemblant i
- (b) la coherència i pertinència de les possibles raons que es puguin donar contra la tesi.

Si l'alumne decideix raonar a favor de la tesi, no cal que insisteixi explícitament en raons contràries: això implica que no es poden avaluar separatament els aspectes (a)

i (b). Es pot donar la màxima qualificació, doncs, si una resposta defensa la tesi, tot mencionant coherentment raons que siguin pertinents. D'altra banda, l'acord del corrector amb la tesi defensada no pot tenir-se en compte, ni tampoc el fet que l'alumne ignori fets o arguments històricament importants.